PROCEEDINGS BOOK
VOLUME -I
ISBN 978-625-8254-10-5

Discover Anatolia

3rd International ANATOLIAN Scientific Research Congress

December 27-28-29, 2022
Kayseri, Turkiye

Editors
Dr. Ethem İlhan ŞAHİN
Dr. Mustafa Latif EMEK

www.discoveranatolia.org/kayseri

3RD INTERNATIONAL
ANATOLIAN CONGRESS ON SCIENTIFIC RESEARCH
PROCEEDINGS BOOK
Volume-I
December 27-29, 2022
Kayseri, Türkiye

CONGRESS ID

ORGANIZING COMMITTEE
Prof. Dr. Osman ERKMEN, Istanbul Arel University
Assoc. Prof. Dr. Seyithan SEYDOŞOĞLU, Siirt University
Dr. Ethem İlhan ŞAHİN, Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University
Prof. Cristobal Noe Aguilar, Universidad Autónoma de Coahuila, México
Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK, Gaziantep University Faculty of Medicine
Dr. Sonja GVOZDENAC, Institute of Field and Vegetable Crops, Serbia
Dr. Mustafa Latif EMEK, Institute of Economic Development and Social Research
VIGNESH K, Department of Plant Pathology, Annamalai university

SCIENTIFIC AND ADVISORY COMMITTEE
Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK, Gaziantep UniversityFaculty of Medicine
Prof. Dr. Abdelmajid HADDIOUI, University of Sultan Moulay Slimane
Dr. Debasish Hota, Depatrment of Pharmacology, AIIMS, Bhubaneswar
Dr. Mushtaq Ahmad Lone, University of Agricultural Sciences & Technology of Kashmir
Prof. Dr. Tarek Zaki Hassen Ali Fouda, Tanta university Egypt
Dr. Hafiz M. Rizwan, University of Agriculture, Faislabad, Pakistan
Dr. Ghanshyam BARMAN, Uka Tarsadia University
Dr. A.Vijayalakshmi, Science & Humanities (Chemistry), R.M.K. Engineering College
Dr. Afrooz Alimohamadi, University of Payame Noor, Iran, Tehran
Dr. Milena POPOV, Faculty of Agriculture
Dr. Mustafa Latif EMEK, Iksad Institute
Dr. Andrei Jean, Romania Petrolium University
Dr. Sonja GVOZDENAC, Institute of Field and Vegetable Crops, Serbia
Dr. Tuncer GÖVDELİ, Atatürk University Türkiye
Assoc. Prof. Vojislava Bursic, Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad, Serbia
Ass. Prof Abdelouahed HAJJAJI, Sultan Moulay Slimane University (SMSU)
Assistant Profesor Dušan Marinković, Serbia University of Novi Sad
Prof. Cristobal Noe Aguilar, Universidad Autónoma de Coahuila, México
Dr. Ali Mehrabi, Qazvin University of Medical sciences, Qazvin, Iran

PROCEEDINGS BOOK
Edited by
Dr. Ethem İlhan ŞAHİN
Dr. Mustafa Latif EMEK

CONGRESS STATUS
International

EVALUATION PROCESS
Refereed

PARTICIPATION TYPE
Online and in person

STATISTICAL DATAS

Participant Countries (34 countries)
Albania, Algeria, Azerbaijan, Bangladesh, Bénin, China, Ethiopia, France, Hungary, India, Indonesia, Iran, Iraq, Italy, Kazakhstan, Korea, Malaysia, México, Moldova, Morocco, Republic of Northern Cyprus, Nigeria, Pakistan, Romania, Russia, Saudi Arabia, Serbia, South Africa, Tunisia, Turkiye, Ukraine, United Kingdom, United States of America, Vietnam

Received Papers: 601

Rejected Papers: 54

Accepted Papers: 547

Presented Papers From Turkiye: 267

Presented Papers From Other Participant Countries: 280

Book Publisher: IKSAD International Publishing House
Licenced by Turkish Ministry of Culture

Book Publication Date: December 30, 2022

Book Publication Type: Open Access

ISBN: 978-625-8254-10-5

All rights of this book belong to Iksad Publishing House
Without permission can’t be duplicated and copied
Authurs are responsible of their papers both ethically and legally

V-VI SİNİF TƏSVİRİ İNCƏSƏNƏT DƏRSLİKLƏRİNDƏ AZƏRBAYCAN RƏSSAMLARININ YARADICILIĞININ TƏHLİLİ

Emil Raul oğlu AĞAYEV
ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji kollecinin müəllimi
Laçın rayon 34 nömrəli tam orta məktəbin müəllimi

XÜLASƏ
Ölkələrin inkişafında təhsilin mühüm rolu vardır. Azərbaycan da ildən-ilə təhsilə ayırdığı vəsaitləri artırır. Orta məktəblərdə keçirilən fənnlərdən biri olan, uşaqların estetik inkişaf bacarığında mühüm rolu olan təsviri incəsənətdir. Fənnin tədris proqramında mühüm yer tutan mövzulardan biri Azərbaycan rəssamlarının yaradıcılığının təhlilidir. Bu məqalədə V və VI sinif təsviri incəsənət dərsliklərində mühüm yer tutan Azərbaycan rəssamlarının yaradıcılığına aid olan mövzular və əsərlərə yer ayrılmışdır.
Açar sözlər: Azərbaycan, təhsil, elm, təsviri incəsənət, rəssam

ANALYSIS OF THE CREATIVITY OF AZERBAIJAN PAINTERS IN THE CLASS V-VI FINE ARTS TEXTBOOKS

ABSTRACT
Education has an important role in the development of countries. Azerbaijan also increases its funds for education every year. Fine art is one of the subjects held in secondary schools and plays an important role in the aesthetic development of children. One of the topics that occupies an important place in the curriculum of the subject is the analysis of the creativity of Azerbaijani painters. In this article, a place is devoted to topics and works related to the creativity of Azerbaijani painters, which occupy an important place in the V and VI visual arts textbooks.
Keywords: Azerbaijan, education, science, fine art, painter

Dünyada yenilik, texnologiyaların bir-birini əvəz etməsini nəzərə alsaq,təhsilin, elmin inkişafını xüsusilə vurğulamalıyıq. Ölkələrin təhsilə ayırdıqları vəsait ildən-ilə artırılır. Azərbaycan təhsilinin uğurları inkişaf dinamikasına malikdir. Orta məktəblərdə fənnlərin tədrisində yeni standartlar və məzmun xətləri təqdim edilmişdir. Uşaqlarda yaradıcı estetik inkişafı formalaşdırmaq üçün təsviri incəsənət fənni orta məktəblərdə müstəqil bir fənn kimi keçirilir. Təsviri incəsənət fənninin tədris planında əsas yer tutan mövzulardan biri də Azərbaycan rəssamlarının yaradıcılığının təhlilidir. Fənnin əsas standartlarından biri olan Azərbaycan, dünya təsviri incəsənətinin görkəmli nümayəndələri və onların əsərlərinə dair bilik və bacarıqları nümayiş etdirməyi şagirdlərdə formalaşdırmaq müəllim qarşısında mühüm vəzifədir. Azərbaycan rəssamlarının adları və əsərləri geniş formada V-VI siniflərin dərsliyində şagirdlərə təqdim edilir.

V sinif dərsliyində "Azərbaycan daxmasının daxili dünyası" mövzusunda Abbas Hüseyninin "Azərbaycan ailəsi" əsəri təqdim edilmişdir. Əsərdə Azərbaycan xalqının milli dəyərləri, ailə anlayışı, məişət həyatımız təsvir edilib. "Müxtəlif dövr sənətkarlarının yaradıcılığı" mövzusunda məşhur miniatürçü rəssamımız Sultan Məhəmməd yaradıcılığı, "Mütaliə edən şəhzadə", "Kəymurazın saray əhli", "Məhəmməd peyğəmbərin meracı" əsərləri təhlil edilmişdir. Ekspozisiya adlandırılan növbəti mövzular isə rəngkarlıq, qrafika, heykəltəraşlıq

üzrə tanınmış sənətkarlar Qaqarin Qriqoryeviç, Elmira Şahtaxtinskaya, İbrahim Zeynalov yaradıcılığı və əsərlərinə dair bilik-bacarıqlar şagirdlərə öyrədilərək, formalaşdırılır.

İll 1. Abbas Hüseyni "Azərbaycan ailəsi"

VI sinif dərsliyində "İnsan və təsviri sənət" mövzusunda Maral Rəhmanzadə "Rəqs", Toğrul Nərimanbəyov "Yatan Əsmər", Tokay Məmmədov və İbrahim Zeynalovun "Nəsimi" əsərlərinə yer ayrılmış və şagirdin təsviri sənətin növləri haqqında biliyi yoxlanılır. Maral Rəhmanzadənin digər "Culfa" əsərində isə təsviri sənətin əsas ifadə vasitəsi xəttin rolu müəyyənləşdirilir. "Rəngkarlıq əsərlərində kolorit" mövzusunda rəng anlayışı, təsnifatını Xalidə Səfərova "Qayıqlar" və Lətif Feyzullayev "Kəndin köhnə hissəsi" əsərlərində əsas bacarıq kimi şagirdlərdə formalaşdırılır.Bu mövzuda Azərbaycanın tanınmış qadın rəssamı Vəcihə Səmədovanın yaradıcılığının fərdi xüsusiyyəti, "Toya hazırlıq", "İntizar", "Göygöl" və digər tanınmış əsərlərində obraz, rəng, ideya şagirdlərə təqdim edilmişdir. "Təsviri sənət əsərlərində məzmun" mövzusunda janr anlayışı haqqında məlumat verilir. Böyükağa Mirzəzadə "Aşıq Ələsgər", Tahir Salahov "Narlar", Elbəy Rzaquliyev "Şirvanşahlar sarayı", Oqtay Şıxəliyev "Üzeyir Hacıbəyov" əsərlərində təsvir olunan predmetin məzmunu haqqında danışmaq bacarığı şagirddə formalaşdırılır. "Miniatür rəngkarlığı" mövzusunda Sadıq bəy Əfşarın müxtəlif ölkələrin məşhur muzeylərində saxlanılan əsərləri təqdim edilir. Onun Azərbaycan miniatür sənəti tarixində realist üslubu ilə seçilən portret ustası və perspektiv qanunları tətbiq edən yenilikçi rəssam kimi də tanındığı diqqətə çatdırılır. "Rəssam yaradıcılığında insan obrazı" mövzusunda portret janrının təntənəli növünə aid İ.Brodski "Hacı Zeynalabdin Tağıyev", M.H.Əfşar "Abbas Mirzə Qacar" əsərlərini izləyirik. Digər bir tapşırıqda isə Tağı Tağıyev "Səttar Bəhlulzadə" və Oqtay Sadıqzadə "Xurşudbanu Natəvan" portretlərinin təhlili şagirdlərə təqdim edilir. Tahir Salahov "Qırmızı bibərlə natürmort", Böyükağa Mirzəzadə "Mavi fonda natürmort", Səttar Bəhlulzadə "Şamaxı örtüyü ilə natürmort" əsərləri "Əşyalar aləmi" mövzusunda yer almışdır. "Təbiət motivləri" mövzusunda Bəhruz Kəngərli "Naxçıvanda abidə" və Böyükağa Mirzəzadə "Estakadada" əsərlərində şagirdin perspektiv və mənzərə haqqında bilikləri yoxlanılır.

İll 2. Maral Rəhmanzadə "Culfa"

V-VI sinif təsviri incəsənət dərsliklərində Azərbaycan rəssamlarının yaradıcılıqlarına aid əsərlərin fotolarını şagirdlərin görməsi onların yaradıcılıq qabiliyyətini də inkişaf etdirir.

Ədəbiyyat siyahısı:

1.Ağayev E "Orta məktəblərdə təsviri incəsənət fənninin tədrisi:problemlər və həllər" //"Ümumi təhsildə kurikulum islahatları:nəticələr və perspektivlər-2020" mövzusunda respublika elmi-praktik konfransının materialları// Naxçıvan 21 may 2020//s 223-224//

2.Ümumtəhsil məktəblərin 5-ci sinfi üçün Təsviri incəsənət fənni üzrə dərslik //Bakı 2020// 80 s

3. Ümumtəhsil məktəblərin 5-ci sinfi üçün Təsviri incəsənət fənni üzrə dərslik //Bakı 2017// 95 s